

Forensisch Medische Expertise bij Kinderen (FMEK)

Jaarlijks worden er naar schatting tussen de 90.000 en 127.000 kinderen in Nederland slachtoffer van kindermishandeling. Kindermishandeling is elke vorm van mishandeling die voor een kind bedreigend of gewelddadig is. Zo kan er sprake zijn van emotionele mishandeling, verwaarlozing en/of lichamelijke mishandeling, waarbij ook seksueel misbruik kan voorkomen. Om tijdig mishandeling bij kinderen te signaleren, vast te leggen en hulp te bieden is samenwerking in de (regionale) keten belangrijk. De inzet van forensisch medische expertise kinderen (FMEK) speelt een belangrijke rol bij het opsporen en duiden van letsels bij kinderen.

Waarom FMEK?

In alle gevallen van (vermoedens van) kindermishandeling is het belangrijk dat er snel de juiste actie wordt ondernomen voor de veiligheid van het kind, bijvoorbeeld door hulp te bieden of door strafrechtelijk actie te nemen. Dit geldt zeker voor situaties waarbij een kind zichtbaar lichamenlijk letsel heeft door een mogelijke mishandeling. Lichamenlijke letsels kunnen namelijk snel weer verdwijnen. Het is hierbij belangrijk om te weten welke letsels er zijn, en hoe en wanneer deze veroorzaakt kunnen zijn. De inzet van Forensisch Medische Expertise bij Kinderen (verder FMEK) speelt hierbij een belangrijke rol.

Wat is FMEK?

FMEK richt zich op het opsporen en duiden van letsels bij kinderen (<18 jaar) waarbij een vermoeden bestaat van lichamenlijke mishandeling of seksueel misbruik. Er wordt een antwoord gezocht op de vragen:

- of het wel echt een letsel is;
- of het letsel door iemand kan zijn toegebracht (toegebracht letsel);
- mogelijk veroorzaakt is door een ongeluk (accidenteel letsel);
- of dat het misschien een medische oorzaak heeft.

Tot FMEK behoren verschillende activiteiten, waaronder:

- Het adviseren over letsel of (onderzoek)processen. Daarbij kan worden gedacht aan adviezen over vragen zoals:

“Waar kan letselonderzoek het beste plaatsvinden en door wie?”.

- Het uitvoeren van forensisch medisch letselonderzoek, waarbij altijd een top-teen onderzoek wordt uitgevoerd, letsels worden gefotografeerd en waar nodig wordt meer onderzoek wordt gedaan (bijvoorbeeld een SOA-test).
- Het rapporteren over letsels in begrijpelijk Nederlands aan bijvoorbeeld Veilig Thuis (VT) of het Openbaar Ministerie (OM), waarbij het letsel wordt beschreven en waarin veelal ook wordt opgenomen welke verklaringen er mogelijk zijn voor het letsel en in hoeverre dit past bij de gemelde toedracht.
- Passend communiceren met kinderen/ouders. Bij (vermoedens van) kindermishandeling heeft men te maken met een kwetsbare groep, ook ten aanzien van de ouders, en is zorgvuldige communicatie erg belangrijk.
- Het zorgen voor een goede samenwerking met andere partners en organisaties. Kindermishandeling vergt een multidisciplinaire aanpak. Elkaar snel kunnen vinden en handelen is essentieel.

Wie levert FMEK en met welke partijen wordt samengewerkt?

Bij FMEK spelen veel (medische) professionals/organisaties een belangrijke rol, zowel in het kader van veiligheids- of een opsporingsonderzoek en de medische zorg.

De regionaal forensisch artsen en forensisch verpleegkundigen, werkzaam bij een GGD of FARR in de regio Rotterdam, houden zich bezig met FMEK. Een aantal van de regionaal forensisch artsen is gespecialiseerd in FMEK. Zij zijn opgeleid om op onafhankelijke en wetenschappelijk onderbouwde wijze te adviseren, onderzoeken en rapporteren over letsels die mogelijk het gevolg van kindermishandeling zijn en hebben de juiste vaardigheden om met minderjarigen in gesprek te gaan over de toedracht van een vermoeden van kindermishandeling. Daarbij hebben zij oog voor het welzijn van het kind en voor de kwetsbare en veelal afhankelijke situatie waarin deze kinderen zich bevinden. De forensisch artsen van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), ook betrokken bij het Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling (LECK), worden ingezet bij complexe casuïstiek (bijvoorbeeld bij een hersenletsel of seksueel misbruik bij kinderen onder de 13 jaar).

Forensisch artsen en verpleegkundigen werken nauw samen met hieronder genoemde professionals en organisaties, en kunnen door sommige van hen worden ingeschakeld voor het leveren van FMEK:

- **Veilig Thuis/Vertrouwensartsen**

Iedereen kan contact opnemen met Veilig Thuis voor advies en ondersteuning of om een melding te doen als er een vermoeden is van kindermishandeling. Vertrouwensartsen zijn werkzaam bij Veilig Thuis en worden betrokken bij zaken waarin medische aspecten een rol spelen. Zij hebben een belangrijke rol in het bepalen en vertalen van deze medische aspecten naar de mate van (on)veiligheid en hoe verder te handelen in het belang van een mogelijk slachtoffer. De vertrouwensarts/Veilig Thuis kan FMEK inzetten voor advies en het doen van forensisch medisch onderzoek. Vertrouwensartsen beschikken ook over forensische kennis maar bij voorkeur wordt een forensische arts ingeschakeld aangezien zij context-onafhankelijk werken en gespecialiseerd zijn in het objectief interpreteren van letsel bij kinderen.

- **OM/Politie**

Nadat een melding van kindermishandeling is gedaan bij Veilig Thuis wordt in overleg met politie/OM besproken of FMEK nodig is. In opdracht van politie/OM kan FMEK worden ingeschakeld voor advies en het uitvoeren van forensisch onderzoek.

- **Kinderartsen**

Kinderartsen in ziekenhuizen spelen een belangrijke rol bij het signaleren van (mogelijke) kindermishandeling, het vastleggen van letsels en verlenen van medische zorg. Bij lichamelijke letsels is het belangrijk om de expertise van (regionaal) kinderartsen en de (regionaal) forensisch artsen FMEK zoveel mogelijk te bundelen.

- **Het LECK**

Het Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling (LECK) kan door artsen, die op basis van medische bevindingen vermoedens van kindermishandeling hebben, anoniem om duiding van de bevinding en advies worden benaderd. Bij het LECK is de deskundigheid van kinderartsen, forensisch artsen, kinderradiologen en zo nodig andere specialisten gebundeld.

- **Samenwerkingsverbanden/organisaties waar expertise wordt gecombineerd**

In Nederland zijn verschillende voorbeelden te noemen van samenwerkingsverbanden waarin verschillende professionals gezamenlijk FMEK leveren. Hierbij kan o.a. worden gedacht aan Centra voor Seksueel Geweld (CSG's) waar slachtoffers van aanranding of verkrachting (forensische, medische en psychische) hulp kunnen krijgen en een Multidisciplinair centrum kindermishandeling (MDCK) waar een team van professionals zich inzet voor slachtoffers, opvoeders en plegers van kindermishandeling.

Het FMEK programma

In 2018 is door GGD GHOR Nederland (de overkoepelende brancheorganisatie van de 25 GGD'en en GHOR-organisaties) in opdracht van het Ministerie van VWS het FMEK programma gestart. Het doel van dit programma is dat regionaal, op niveau van de politieregio, de specialistische forensisch-medische expertise voor elk kind op voldoende niveau, overal en tijdig beschikbaar is en ingeschakeld wordt. Daarbij wordt samengewerkt met verschillende partijen, waaronder in elk geval Veilig Thuis, het OM en Politie en eerdergenoemde partijen.

In het 'Handelingskader voor het leveren van FMEK door GGD'en' wordt duidelijk gemaakt welke rol en werkwijze de regionaal werkend forensisch artsen en verpleegkundigen hebben bij FMEK. Ook wordt aangegeven wie op welk moment in het proces een forensisch arts (regionaal, LECK, NFI) voor advies kan vragen of voor een forensisch medisch letselonderzoek kan inzetten.

Meer informatie is terug te vinden op de website van GGD GHOR Nederland: [themapagina FMEK](#).